

ÅRSMELDING OS SAU OG GEIT 2010

Styret har dette året bestått av:

Magne Horten	leder
Stig M. Hansen	nestleder
Bård Langøien,	kasserer
Ole Michal Ryen	sekretær
Jan Ove Tømmerhol	styremedlem

Gjeterhundutvalg:

Helge Nygjelten	leder
John Langøigjelten	
Per Simensen	

Arbeidet i styret:

Styret har i året hatt 2 styremøter og drøftet 5 saker. Av saker som er behandlet kan nevnes:

- Planlegging av årsmøtet
- Konstituering av styret
- Sauedagen
- Ullinnkjøring

Deltakelse i møter:

Dato	Arrangør	Møtetype	Sted	Delt	
05 mars	HSG	Årsmøte	Hedmark Sau og Geit	Tynset	Magne og Jan O.
29 nov.	Os kommune	Strategisk næringsplan	Os		Magne

Egne møter/arrangementer:

01.02		Årsmøte i Os Sau og Geit	Kølbua
19.09		Saudag/kåring	Os Frivillighetssentral

Årsmøte for 2009 ble holdt på Kølbua den 1 februar med 16 fremmøtte.

Årsmelding og regnskap ble enstemmig godkjent. Av ting som ble behandlet kan nevnes:

- suedagen
- ullinnsamling

Suedagen ble i år arrangert ved Frivillighetssentralen på Os den 18. sept. 6(8) utstillere som stilte med i alt 8 (15) nkslam og 41 (40) spellam. I alt 49(55). Av disse ble 6(10) nkslam og 27(25) spellam kåra. 2 nyoppsatte vandrepokaler gitt av Os ID; gikk i år til Berit Westvold/ Stig Morten Hansen for beste spellam (100194-201013204) og Britt/Kjell Horten for beste nkslam (100106-201013218)

65,8(62,5) % av spellamma og 75(75)% av nkslamma ble kåra.

Dommere var opplendingene Pål Kjørstad og Odd Steinar Granheim, med Toril Hårdnes som sekretær. Duskregn stort sett hele dagen, gjorde kåringa mindre trivelig. Det smakte derfor helt flott med fårrikål og kaffe i pausen. Røros slakteri og Nortura sponset oss med fårrikålkjøtt. Sauedagen er den tredje største inntektskilden til laget, lotteriet er den som bidrar mest her. Det blir færre utstillere av lam for hvert år, færre sauebønder som besøker oss og vanskeligere å få folk til å stille i komite, et hederlig unntak er lotterikomiteen som gjør en kjempejobb. Styret har derfor vurdert om vi skal fortsette med dagen i nåværende form.

Dagen er en viktig miljøskaper for saueholdet i hele kommunen, sånn sett bør vi ta vare på den.

Ullinnsamling ble i år for første gang kunngjort med sms melding til lagets medlemmer istedenfor annonse i lokalavisen. Dette ser ut til å fungere bra. Ullavdelingen på Tynset ble nedlagt i 2009, ulla blir nå sendt til Gol for klassifisering.

Salg av lam kåra på Os og bruk av innkjøpt eliteværer.

År	Os		andre bygder		ring		slakta/egen bruk		totalt		eliteværer		Antall paringer
	nks	spæl	nks	spæl	nks	spæl	nks	spæl	nks	spæl	nks	spæl	
2010	2	9	1	11	0	11	3	5	6	36	1	3(ring)	
2009	6	4	1	6	0	10	3	5	10	25	1	3(ring)	63(nks)
2008	9	8	2	9	0	8	1	1	12	26	1	4(ring)	31(nks)

Skremmende liten etterspørsel etter nks kåralam i år. 2 værer solgt og 2 er slakta pga liten etterspørsel. Enkelte bruker væren i 2 år før de kjøper ny og noen mener værholdet ble for kostbart etter at det ble slutt på leieordningen. Når det gjelder spæl var etterspørselen større enn tilbudet, det ble levert 3 eliteværer og 6 ukåra værer for å dekke behovet. Disse er med i oversikten over som solgte kåralam. 5 spælværer ble slaktet pga genfeil. Lokallaget kjøpte ikke elitevær i 2010 men en nks er omsatt privat. For 2008 og 2009 er ikke eliteværer solgt til private med i oversikten.

Oversikt over utplasserte kåralam i Os og eliteværer:

År	Antall totalt	Antall dala	Antall spæl	Antall eliteværer	Antall paringer
2007	18	12	6	1	67
2006	19	14	5	1	42
2005	19	14	5	1	40
2004	20	12	8	1	47
2003	24	13	11	1	42
2002	21	16	5	1	56
2001	21	16	5	3	155
2000	24	18	6	3	159
1995	26	18	8	3	232
1990				5	275

Årsmøte i Hedmark sau- og geit:

Som tidligere nevnt ble det holdt på Savalen med Tynset Sau og Geit som teknisk arrangør. Fra Os deltok Jan Ove Tømmerhol og Magne Horten. Årsmøtesakene ble unnagjort på 4 timer, resten av dagen og påfølgende dag ble brukt til fagseminar. Dette var et samarbeidsarrangement mellom småfeprogrammet for fjellregionen og Hedmark Sau og Geit. Mange ulike temaer innen sau og geitholdet ble berørt og her var det god plass til flere tilhørere.

Bruksstruktur:

Statistikken under viser utviklinga de siste åra. Dyretallet pr.1/1:

År	Antall bruk med sau	Rene sau/hest bruk	Antall v.f.sau	sum	Antall mjølkegeit
2011	64	44	2918 + 1035 u 1 år	3953	340 (3 bruk med geit)
2010	64	39	2851 + 991 u 1 år	3841	316 (3 bruk med geit)
2009	66	41	2933 + 975 u 1 år	3908	300 (3 bruk med geit)
2008	64		2665 + 1043 u 1 år	3708	304 (3 bruk med geit)
2007	66		2810 + 1073 u 1 år	3883	316 (3 bruk med geit)
2006	73		3150 + 1056 u 1 år	4206	321 (3 bruk med geit)
2005	78		3288 + 1061 u 1 år	4349	297 (3 bruk med geit)
2004	82			3200?	283 (3 bruk med geit)
2003	84	43		4096	219
2002	84		3907 + 28	3935	230 + 70
2001	82	45		3802	287
1995	98			3923	294
1990				3555	284

Gjennomsnittsbetsetninga er nå på 62 sauer i 1995 var den på 40 dyr. Økning på 112 dyr fra 01.01.2010. Flere har renovert og bygget på driftsbygningene siste året, dette må til skal vi klare å nå målene til faglagene i forbindelse med arbeidet med strategisk næringsplan i kommunen. Målene er å øke sauetalet med 2000 dyr på utmarksbeite og nydyrke 5000 mål innen 2020. Det økonomiske løftet saueholdet fikk under jordbruksforhandlingene for 3 år siden må styrkes ytterligere for at rekrutteringen i saueholdet skal bli enda bedre. Det er gledelig å se at det er yngre som satser på sau i Os nå.

Når det gjelder antall bruk med mjølkegeit så er det nå kun 3, men det er bruk som har satset for framtiden, med sjukdomssanering og nybygg/renovering av eldre fjøs.

Oversikt over medlemstallet de siste årene.

Pr. 28.06	2010	62 medlemmer	12 husstand/støtte medlem
Pr. 12.01	2010	70	16
Pr. 18.12	2008	74	15
Pr. 24.10	2007	74	12
Pr. 22.12	2006	83	15
Pr. 01.01.	2006	87	16
Pr. 10.12	2004	95	19
Pr. 15.12	2003	94	20
Pr. 01.01	2003	97	18
Pr. 14.01	2002	100	19
Pr. 01.01	2001	103	21
	1996	112	15

Nedgang i medlemstall i 2010, men det er potensiale til å øke dette da det er 20 sau/geitholdere i kommunen som ikke er medlemmer. Dette er nesten 1/3 av aktive produsenter, så her har lokallaget en jobb å gjøre.

Oversikt over levert slakt til Nortura og Røros slakteri:

År	Nortura kg	Antall sau/lam	Gj.snitt sl.v. sau/lam	Røros kg	Antall sau/lam	Gj.snitt sl.v. sau/lam	Sum kg totalt	Sum antall
2010	46.608	2327	20,1	45.581	2351	19,3	92.189	4678
2009	52.483	2508	20,9	50.113	2404	20,8	102.596	4912
2008	54.654	2615	20,9	46.568	2235	20,8	101.222	4850
2007	52.572	2626	20,0	45.166	2217	20,3	97.738	4843
2006	47.954	2313	20,7	53.229	2576	20,6	101.183	4889
2005	52.729	2499	21,1	58.122	2760	21,1	110.851	5259
2004	48.821	2358	20,7	60.873	2869	21,2	109.694	5227
2003	45.000	2207	20,3	49.671	2533	19,6	94.671	4740
2002	44.427	2127	20,8	46.732	2217	21,1	91.159	4344
2001	43.411	2117	20,5	40.813	1991	20,4	84.224	4108
2000	49.283	2313	21,3	34.743	1653	21,0	84.026	3966
1999	52.652	2595	20,2	32.796	1664	19,7	85.448	4259
1998	57.204	3909	14,6 ?	11.673	639	18,2	68.877	4548

234 færre dyr slakta og 10407 kg nedgang i kjøttleveranse i forhold til 2009.

Gjennomsnittsvakta er redusert med 0,8 kg i Nortura og med 1,5 kg for Røros slakteri.

Sammendrag av Nortura's statistikk over lammeslaktning i Os er følgende:

År	antall	m.vekt	m.fett	slakteklasse				antall+ant %					
				E	U	R	O	P					
2010	2057	18,2	5,5	1	0,04	107	5,2	1509	73,7	403	19,6	37	1,8
2009	2203	19,0	5,6	14	0,6	241	10,9	1330	60,3	576	26,1	42	1,9
2008	2263	19,0	6,0	2	0,1	156	6,9	1456	64,3	603	26,7	46	2,0
2007	2213	18,4	6,2	3	0,1	127	5,7	1285	58,1	681	30,8	117	5,3
2006	2032	19,0	6,1	1	0,0	65	3,2	941	46,4	951	46,8	74	3,6

Gledelig utvikling i klassene O og P med færre dyr klassifisert her. Nedgangen i E og U gjenspeiler vel en dårlig beitesommer. Mange flere lam i R til tross for nedgang i gjennomsnitt slaktevekt er et resultat av at produsentene har blitt flinkere med plukkslaktning.

Oversikt over erstatninger for tap av sau på grunn av rovvilt:

År	Antall Søkere	Krevd erstattet	Erstattet		Antall erstattet	% erst. av omsøkt.	Erstatnings- Beløp kr.
			Sau	Lam			
2010	38	625			421	67,3	997.819
2009	36	561	103	254	357	63,6	830.989
2008	43	574	108	305	413	71,9	916.050
2007	38	539	92	307	401	74,3	773.479
2006	32	420	89	225	314	74,8	587.621
2005	34	559	100	209	309	55,3	589.277
2004	37	422	57	195	252	59,7	427.575
2003	43	461	57	233	290	62,9	438.462
2002	52		187	340	527		875.827
2001	37		106	218	324		519.966
2000	44		199	471	670		1.191.806
1999			48	224	272		392.746
1998	31		32	149	181		256.515
1995			19	87	106		141.843

Oversikt over antall dyr slept og antall dyr tapt per sankelag i Os

Nørdalen			Dalsbygda			Hummelfjell			Os			Totalt			
Slept	Tap	%	Slept	Tap	%	Slept	Tap	%	Slept	Tap	%	Slept	Tap	%	
2010	2005	197	9,83	4362	307	7,04	1367	167	12,22	1017	37	3,64	8751	708	8,09
2009	1957	160	8,18	4231	294	6,95	1502	171	11,38	970	15	1,55	8660	604	6,97

91 flere slepte dyr i 2010 enn i 2009, tapet økte med 104 dyr.

Oversikt over antall dyr krevd erstatta og antall erstatta for hver rovviltart for årene 2010 , 2009 og 2008 :

Rovviltart	Krevd erstatta			Erstatta			%		
	2010	2009	2008	2010	2009	2008	2010	2009	2008
Gaupe	13	13	33	9	9	13	69	69	39
Jerv	240	136	181	104	97	110	43	71	61
Bjørn	266	295	286	116	195	224	47	66	78
Ulv	0	0	0	1	9	0	erstatta flere enn omsøkt		
Ørn	92	62	73	16	26	24	17	42	33
Fredet	14	55	1	175	30	42	1250	55	4200

Som vi ser av tabellene ovenfor så er det 625 (561)dyr som er søkt erstattet av rovdyr, men bare 421 (357) er innvilget erstatning. Det vil si 67,3 % (63,6) av omsøkte. Bjørn og Jerv er de største skadegjørerne i beitesesongen 2010.Legg merke til at mange sauer er flyttet fra spesifisert skadegjørere til fredet rovvilt etter erstatningsoppgjøret i år. Vi må tilbake til 2000 for å finne større skadeerstatningsutbetaling for Os. Fylket har en nedgang i utbetalingene fra 16,5 mill i 09 til 15,5 mill i år.

Når det gjelder markedssituasjonen så er det forventet et underskudd på 550 tonn i 2011. Ved årsskiftet var det i underkant av 100 tonn på reguleringslager.Med den avtalte importen på 1306 tonn (Island 600,WTO 206 og Sacu Namibia 500) og en forventet produksjonsøkning på 1 % håper en å klare å forsyne markedet uten ytterligere import. Produksjonen økte med nesten 600 tonn (2,3 %) selv om slaktevektene gikk ned med 0,25kg til 20,32kg i 2010. Salget økte med 7 % og pinnekjøttet med hele 9 %. Det er rom for en økning i produksjonen så her er det bare å fortsette utbyggingen innenfor saueholdet i kommunen. Norge, et land med store utmarksressurser, bør klare å produsere nok lammekjøtt til eget forbruk. Mindre med rovdyr og bedre lønnsomhet er det som skal til for at yngre brukere er villig til å satse på sauehold.

Takk til alle for vel utført arbeid til sauens beste i 2010.

Osflaten Vestre 31.01.11

Magne Horten